

Motion till riksdagen 2024/25:115

av **Rashid Farivar (SD)**

Utökade krav på transparens och ansvar för fordonstillverkare samt en teknikneutral definition av miljöbil

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta krav på fordonstillverkare gällande transparens och ansvar för miljömässiga och sociala aspekter av tillverkning av fordon och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta krav på återvinning av fordon och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att definitionen av en miljöbil ska vara teknikneutral och omfatta hela bilens livscykel och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Batteridrivna elfordon betraktas idag som en lösning för att minska koldioxidutsläppen i transportsektorn. Fordonen klassificeras ofta som ”nollutsläppsfordon” eftersom de inte genererar några utsläpp under själva användningen (zero tailpipe emission). Det är dock viktigt att påpeka att ett fordon med nollutsläpp vid användning inte nödvändigtvis har en mindre global miljöpåverkan jämfört med ett fordon som drivs av en förbränningsmotor. Faktum är att det inte finns något som kan kallas ett nollutsläppsfordon, eftersom det alltid uppstår utsläpp någonstans under hela fordonets livscykel – något som ofta förbises helt när det gäller batteridrivna fordon.

Produktionen av elfordon, särskilt de litiumjonbatterier som används för energilagring, kräver omfattande mängder energi och naturresurser. Elektromobilitet har medfört en enorm efterfrågan på nya material inom fordonsindustrin, såsom litium, kobolt, grafit, sällsynta jordartsmetaller och koppar. Dessa material medför inte bara

miljömässiga risker utan även betydande sociala risker, särskilt i de regioner där råvarorna utvinns.

Produktionen av litiumjonbatterier står idag för cirka 40 % av det totala utsläppet för ett elfordon. Den höga efterfrågan på dessa material innebär att fordonstillverkare och deras leverantörer måste ta ett större ansvar och visa större transparens gällande de miljömässiga och sociala aspekterna av sin verksamhet. Exempelvis innebär brytning av kobolt i många fall barnarbete, tvångsarbete eller undermåliga arbetsförhållanden i fattiga länder. Vidare kan brytning av litium leda till konflikter med lokalbefolkningar i torra områden där vattenresurser redan är begränsade.

Tekniska lösningar som permanentmagnetmotorer för elfordon kräver stora mängder sällsynta jordartsmetaller, där mer än 85 % av den totala produktionen idag sker i Kina, ofta utan tillräcklig transparens. Utvinning och raffinering av dessa metaller medför betydande miljömässiga risker, inklusive höga energibehov, användning av farliga kemikalier och produktion av radioaktivt avfall.

Sammantaget är det tydligt att elfordon kan vara en lösning för att minska lokala utsläpp, men med nuvarande energikällor och råvaror är det svårt att hävda att det har samma positiva effekt ur ett globalt perspektiv. Det behövs därför ett större ansvarstagande från fordonstillverkarnas sida samt en omdefiniering av vad som utgör en ”miljöbil”, där hela fordonets livscykel inkluderas – från utvinning av råvaror till produktion, användning och återvinning.

Jag anser därför att skärpta krav bör införas på fordonstillverkare för att säkerställa större transparens och ansvar i hela tillverkningskedjan för batteridrivna fordon, med särskilt fokus på miljömässiga och sociala aspekter. Dessutom bör definitionen av en miljöbil revideras för att vara teknikneutral och inkludera hela bilens livscykel, vilket skulle ge en mer rättvis bild av bilens totala miljöpåverkan.

Rashid Farivar (SD)